

START-DOCUMENT – PROFIELWERKSTUK

SOCIOLOGIE

OP DE BARRICADE!

Onderwerp: Protestgroepen/ protestbewegingen

In steden en dorpen wonen heel veel verschillende mensen samen. En al deze mensen hebben zo hun eigen belangen en wensen, voor zowel zichzelf, als voor de omgeving. Natuurlijk is lang niet altijd iedereen het met elkaar eens. Of bewoners zijn het niet eens met besluiten vanuit de (lokale) politiek, of ze willen aandacht vragen voor bepaalde sociale problemen of bepaalde taboes doorbreken.

Soms is de weerzin zo groot, dat mensen gaan protesteren. Maar alleen sta je niet zo sterk. Daarom is het verstandiger voor individuen om zich te verenigen in een protestgroep, om zo voor het gezamenlijke doel te kunnen strijden. De komende tijd ga jij je focussen op zo'n protestgroep. Probeer erachter te komen hoe de groep is ontstaan, hoe lang ze al bestaan en vooral ook wat hun doel is. Probeer er ook achter te komen hoe de groep is georganiseerd. Als het een lokale protestgroep is, wat is dan de link met jouw dorp of stad? En de link met de regio? Wat het ook erg sociologisch interessant maakt, hoe zijn de verhoudingen binnen de groep?

Als voorbeeld zou je kunnen denken aan een groep dierenactivisten of milieuactivisten. Maar denk bijvoorbeeld ook aan krakers, of mensen die juist tegen kraken zijn. Je kunt er ook voor kiezen om groepen uit het verleden te onderzoeken, denk bijvoorbeeld aan de Provo's.

Een protestgroep bestaat nooit zomaar en is altijd gelinkt aan maatschappelijke ontwikkelingen. Mocht je je onderzoek richten op een protestgroep uit het verleden, dan is het interessant om deze in de juiste context te plaatsen. Wat was er op dat moment gaande in de maatschappij? En wat voor invloed heeft deze groep gehad? In hoeverre hebben ze nog steeds invloed? Maar het is ook zeker interessant om je focus op het heden te richten. Welke (recente) ontwikkelingen hebben ervoor gezorgd dat mensen zich verenigd hebben in een protestgroep? Denk bijvoorbeeld aan de groep die zich tegen Zwarte Piet verzet of de Occupy-beweging uit 2011.

Achtergrondinformatie:

Waarom is het zo interessant om protestgroepen te bestuderen? Protesten worden al eeuwenlang gevoerd en protestgroepen zijn ook zeker geen nieuw fenomeen. In de jaren '60 en '70 ontstonden er veel nieuwe protestgroepen. Dit waren veelal **emancipatiebewegingen** die strekten voor **gelijkheid en rechtvaardigheid** voor bijvoorbeeld vrouwen of etnische minderheden. Belangrijk voor deze groepen (en overigens ook voor huidige protestgroepen), was het vormen en aansterken van een eigen gemeenschappelijke **identiteit**. Tegenwoordig zijn veel grote protestbewegingen gericht op het gebied van bijvoorbeeld **milieu, ongelijkheid, of solidariteit met vluchtelingen**. Daarnaast speelt overal in Nederland lokaal protest, bijvoorbeeld van een groep 2 buurtbewoners die strijden tegen de gemeente die bijvoorbeeld plannen kan hebben voor de kap van bomen.

Een ander belangrijk begrip voor je onderzoek is **ideologie**. Ideologieën zijn het geheel van ideeën van een protestgroep en tevens een belangrijk onderdeel van hun identiteit. Protestgroepen ontstaan vaak omdat er een tegenstelling bestaat tussen hun ideologie en die van anderen. En ontstaan dus twee groepen, een **'wij/zij'** verdeling. Waarin 'de zij' vaak worden gezien als de

oorzaak van het kwaad. Dit kan een andere protestgroep zijn, maar 'de zij' kan ook slaan op een groter geheel, zoals de politiek. Daarbij komt ook **beeldvorming** kijken, ook wel **framing** genoemd. Bestaat binnen een protestbeweging een gedeeld beeld van idealen, verhoudingen, of tactieken? En hoe ontstaat of verdwijnt dat gedeelde beeld?

Sociale bewegingen ontwikkelen zich op verschillende manieren. Zowel externe als interne factoren kunnen voor ontwikkelingen zorgen binnen de protestbeweging. Lang niet alle protestgroepen zijn een lang leven beschoren. Dit is voor een socioloog interessant materiaal. Hoe kan het dat bepaalde groepen wel succesvol zijn, en andere niet? En hoe ontwikkelen protestgroepen zich? Er wordt door sociologen veelal gesteld dat protestgroepen, naarmate ze langer bestaan, steeds meer gebureaucratiseerde trekken gaan vertonen. En dat dit weer tot gevolg kan hebben dat niet iedereen zich meer in de ideeën van de groep kan vinden en de groep verwijt dat het oorspronkelijke gedachtegoed verloren is gegaan. Ook is er veel geschreven over interne verhoudingen. Want als een groep uiteindelijk georganiseerd wordt, bijvoorbeeld met leiders, welke gevolgen heeft dit dan voor de groep? Een belangrijk begrip hierbij is **collectieve actie**. Hiermee wordt het handelen van verschillende mensen bedoeld, die gericht zijn op hetzelfde doel. Hieruit volgt logischerwijs dat, wanneer samenwerking niet sterk is, de protestgroep waarschijnlijk ook niet snel zijn doelen zal behalen.

En denk eens aan de protestbereidheid van jongeren van tegenwoordig. In hoeverre protesteren jongeren nog? Er wordt wel eens geschreven in de kranten dat jongeren tegenwoordig geen geschiedenis meer schrijven. Ofwel, ze maken zich niet meer druk over de maatschappij en mogelijke veranderingen. Maar is dat wel zo?

Onderzoeksvragen:

Hoofdvragen:

- Waarom bereikt de ene protestgroep wel haar doelen, maar een andere niet?
- Hoe is de protestgroep georganiseerd en in hoeverre is er sprake van verschillende belangen binnen de groep?
- Hoe heeft de protestgroep (die jij onderzoekt) zich over de jaren heen ontwikkeld en welke externe factoren waren hier van invloed?
- Hoe staat het met de protestbereidheid met huidige generatie jongeren?

Mogelijke deelvragen:

- Wanneer is de protestgroep ontstaan?
- In welke sociale context kan de protestgroep geplaatst worden?
- Waar strijdt de groep voor, of waar keren ze zich tegen?
- Wat heeft de groep al dan niet bereikt?
- Hoe zijn de verhoudingen binnen de groep?
- In hoeverre wordt de groep geaccepteerd in het dorp/de stad/de samenleving?
- Bij welke protestgroepen sluiten jongeren zich aan?
- Wat zijn grote protesten waar jongeren bij betrokken waren?

Onderzoeksmethoden:

Houd bij het kiezen van een onderzoeksmethode dus goed in gedachten wat je wilt onderzoeken en kies de methode die het best bij jouw onderzoeksvraag past.

- Literatuuronderzoek
 - Zie hieronder enkele literatuursuggesties. Maar ga ook zelf op zoek naar literatuur. Maak daarbij gebruik van de hierboven benoemde begrippen. Tip: ga ook op zoek naar informatie over onderzoeksmethodes, zoals interviewen en observatietechnieken. Zoek bijvoorbeeld op 'kwalitatief onderzoek'.
- Vragenlijstonderzoek
 - Voorbeeld: Neem vragenlijsten af bij betrokkenen van de protestgroep.
- Observatieonderzoek
 - Voorbeeld: Ga een dag mee demonsteren en observeer de groep.
- Interviewonderzoek
 - Voorbeeld: Neem interviews af met verschillende betrokkenen, bijvoorbeeld iemand die al heel lang lid is (of is geweest) en een nieuw iemand.
 - Voorbeeld: Kijk of de resultaten van een vragenlijstonderzoek overeenkomen met het gedrag dat je observeert.

Literatuur:

- Banning, W. (1957). *Hedendaagse sociale bewegingen*. Arnhem: Loghum Slaterus (let wel op het jaartal!)
- Cruson, C., Wilterdink, N. (2013). 'Cognitieve bindingen', pp. 147-169 in N. Wilterdink, B. van Heerikhuizen (red.) *Samenlevingen. Inleiding in de sociologie*. Zevende druk. Groningen: Noordhoff.
- Duyvendak, J.W., Heyden, H.A. van de., Koopmans, R., Wijmans, L. (1992). *Tussen verbeelding en macht*. Amsterdam: Uitgeverij SUA
- Huberts, L.W. & W.J. van Noort (1989). *Sociale Bewegingen in de Jaren Negentig*. Leiden: DSWO Press
- Kriesi, H., R. Koopmans, J.W. Duyvendak & M. Giugni (2002). *New Social Movements in Western Europe: A Comparative Analysis*. Londen: UCL Press Limited
- MacAdam, D. (1988). *Freedom Summer*. New York: Oxford University Press

Tip: Bekijk websites van verschillende protestgroepen en bewegingen om je te laten inspireren

Videomateriaal:

Documentaire Crises UP: <http://vimeopro.com/victoriadeluxe/documentaires/video/121150042>